

Tisícileté dějiny starého Egypta jsou plné paradoxů. Bílá místa se objevují i tam, kde bychom je na první pohled vůbec nečekali. Jedním z nich je i doba kolem poloviny 1. tisíciletí př. Kr., kdy Egypt dobyly armády perského velkokrále Kambýse, pozdějšími řeckými autory poněkud nadsazeně označeného za krutého a bezbožného tyrana. Ačkoli šlo o událost v dějinách země převratnou – Egypt se poprvé dlouhodobě dostal do moci dobyvatelů, kteří měli svou vlastní vyspělou kulturu a navíc byli tradičně považováni za věčné nepřátele Egypta a tím i řádu světa – zachovalo se v údolí Nilu jen velmi málo původních pramenů pro poznání této doby. Dosud nejdelším a zřejmě i nejvýznamnějším ryze egyptským pramenem tohoto druhu je biografický nápis, který téměř zcela pokrývá sochu vojenského velitele, úředníka a kněze Vedžahorresneta. Socha stojícího hodnostáře, držícího v ruce naos jako dar bohu Usirovi, je od konce 18. století uložena ve vatikánských sbírkách (nyní Museo Gregoriano Egizio, inv. číslo 22 690). Předchozí osudy této sochy nejsou přesně známy, ale zdá se, že se do Říma dostala už ve starověku, kdy byla mimo jiné součástí sbírky císaře Hadriana ve Ville Tivoli. Soše, dnes vysoké necelý jeden metr, chybí hlava, a proto byla zpočátku omylem pokládána za znázornění ženské postavy a podle toho i doplněna. V současné době jsou všechny pozdější opravy a doplňky z 18. a 19. století opět odstraněny.

Nápis na soše je vytesán poměrně dobře čitelnými a pěkně tvarovanými hieroglyfy. Je psán klasickou egyptštinou, tedy vývojovou fází staroegyptského jazyka, kterou se sice ve Vedžahorresnetově době už více než tisíc let nemluvalo, ale nadále zůstávala jazykem monumentálních nápisů všeho druhu. Socha je poměrně složitě tvarovaná, proto je nápis rozčleněn do několika oddělených součástí, jejichž přesné pořadí není vždy zřejmé. Vedžahorresnet zde kromě jiného vypočítává své tituly a uvádí svůj původ. Jeho rodiči byli kněz Pefcauemauneit, jak se zdá nijak zvlášť významný kněz bohyně Neity, hlavního božstva sídelního města panovníků 26. dynastie Sají (dnes Sá el-Hagar, zhruba v poloviční vzdálenosti mezi Káhirou a Alexandrií), a blíže neznámá dáma Atemirdis.

Podle svých vlastních slov sloužil Vedžahorresnet celkem čtyřem faraonům, počínaje předposledním panovníkem egyptské 26. dynastie Ahmosem II. (řecky zvaným Amasis), který vládl v letech 569–526 př. Kr. Za něj a za jeho jen krátce vládnoucího syna Psammetika III. nasbíral Vedžahor-

resnet úctyhodnou kolekci poměrně významných administrativních a vojenských titulů a nevyhýbal se ani kněžským funkcím. S jeho jménem se pojila i úplná řada tehdy užívaných čestných titulů „dědičný šlechtic“, „kníže“, „jediný přítel králův“, „správce paláce“. Tyto tituly v dané době už neoznačovaly skutečnou funkci, ale společenské postavení, takže bychom je velmi volně mohli přirovnat k pozdějším šlechtickým titulům.

Asi nejdůležitějším úřadem, který zastával, byla funkce velitele královských lodí (zvaných) *kebenut*. Tento titul se tradičně překládá jako „admirál“, i když podle nejnovějších výzkumů slovo *kebenut* jen označuje loď spojené s významným fénickým přístavem Byblem (staroegyptsky Kebnej nebo Kepnej, dnešní Džubail v jižním Libanonu). Šlo tedy zřejmě o jakékoli loď schopné plout po moři, ať už byly válečné, obchodní nebo průzkumné. Asi se nelze divit tomu, že další významný vojenský titul, jehož byl Vedžahorresnet držitelem, se na jeho soše neobjevuje. Jde o hodnost velitele žoldnérů z oblasti egyptsky zvané *Hau-nebu* (pravděpodobně dnešní západní Anatolie a egejských ostrovů), kteří byli spolu s vojáky z pevninského Řecka jádrem tehdejší egyptské armády a největším protivníkem perských vojsk. Tato hodnost, kterou Vedžahorresnet jistě nechtěl novým vládcům Egypta příliš připomínat, se proto objevuje jen na jeho vnitřním kamenném sarkofágu, dobře ukrytém hluboko uvnitř jeho hrobky.

Po dobytí Egypta Peršany si Vedžahorresnet podržel pouze titul správce (královského) paláce, což v jeho době byla zřejmě už pouze formální hodnost bez jakýchkoli pravomocí. Z důvodů, které nám zůstávají skryté, byl ale tehdy jmenován i vrchním lékařem Horního a Dolního Egypta. Egyptologové dodnes vedou spory o to, zda Vedžahorresnet mohl mít (nebo měl) alespoň nějaké lékařské znalosti už předtím, než tuto funkci získal, ale žádný z těchto názorů nelze prozatím nijak doložit. Egyptský badatel P. Ghalioungui se toto dilema pokusil vyřešit návrhem, že tato funkce měla nějakým bližze neznámým způsobem souviset i se státními financemi, zejména s vybíráním daní; jeho názor zůstal ale ojedinělý. Je docela dobře možné, že tento titul se vlastně vztahoval jen k Vedžahorresnetovu zvláštnímu postavení jako jednomu z favoritů perského panovníka – prof. M. Verner nedávno navrhl, že tento titul představuje jakýsi ekvivalent hodnosti kancléře. Ať už tomu tak bylo nebo ne, skutečností zůstává, že osobní lékaři byli obvykle svým vládcům velmi blízcí.

Je vcelku pochopitelné, že Vedžahorresnet se o své kariéře za sajských vládců zmiňuje jen velmi stručně a obšírněji se věnuje až své činnosti po příchodu Peršanů. Podle svých vlastních slov seznámil Kambýse s důležitostí Sají, odkud pocházeli králové 26. dynastie, a s významem Neity, která byla hlavní bohyní tohoto města. Kromě toho prý dosáhl od Kambýse toho, že z Neitina chrámu byli vyhnáni všichni cizinci, kteří se tam neoprávněně usadili. Přesvědčil rovněž panovníka, že je zapotřebí obnovit všechny obřady a obětování v tomto chrámu, a chlubí se i tím, že na jeho popud se

Kambýsés poklonil bohyni Neitě tak, že se až čelem dotkl země. Takové chování perského vládce je samozřejmě natolik nepředstavitelné, že tento výrok lze označit za součást královské propagandy – vždyť Vedžahorresnetova socha byla podle všeho umístěna v některém z egyptských chrámů (možná právě v Sajích), a byla tedy volně přístupná přinejmenším špičkám tehdejší egyptské společnosti, kterým byla tato slova určena. Stojí zato zmínit, že perští vládcí (včetně Kambýse se vši jeho špatnou pověstí) v zásadě neměli důvod vyhýbat se uznání místních náboženských kultů, samozřejmě jen pokud se podmaněné země nebouřily. Respekt, který perští velkokrálové prokazovali bohům ostatních zemí, například židovskému Jahvemu nebo babylonskému Mardukovi, je všeobecně známý.

Ve snaze přiblížit svým krajanům perského panovníka, tradičně pokládaného za úhlavního nepřítele Egypta, vytvořil dokonce Vedžahorresnet pro něj i pro jeho nástupce Dareia I. hieroglyficky psaná egyptská jména. Jakýkoli vládce s tradičním egyptským jménem byl pro Egyptany přijatelný, protože faraon byl konec konců středem celého jejich světa a zárukou jeho existence a nerušeného chodu.

Podle Vedžahorresnetových slov se o určitou formu dohody s egyptským obyvatelstvem snažil i Dareios I. Ten nechal Vedžahorresneta poslat z Elamu (dnešní jihozápadní Írán), kde tenkrát z blíže neznámých důvodů pobýval, zpátky do Egypta, aby tu obnovil instituci zvanou Dům života. Ta představovala podle všeho nejen chrámovou knihovnu, kde se uchovávaly a opisovaly dávné texty, ale i jakousi školu, v níž se mladí adepti seznamovali s veškerou moudrostí, nashromážděnou a uchovávanou v Egyptě po několik tisíciletí. Označení této instituce může být odvozeno i od toho, že schopnost léčit nemocné (a udržovat je tak při životě) byla stejně důležitou součástí výchovy jako znalost náboženských obřadů, významu obětí, pořadí svátků, a podobně.

Vedžahorresnet značně hrdě prohlašuje také to, že zachránil obyvatele svého (zřejmě rodného) města Sají před největší pohromou, jaká kdy zasáhla jeho zemi. Jeho slova o ochraně chudáků před zvůli mocných, nebo o záchraně těch, kdo žili ve strachu, znějí poněkud příliš formálně a objejují se příliš často na sochách a v hrobkách egyptských hodnostářů, počínaje Starou říší o dva tisíce let dříve, než abychom je mohli brát vážně. Naproti tomu zmínky o tom, že členy své rodiny dosadil do kněžských funkcí, věnoval jim výnosná pole, nechal pro ně vytvořit honosné rakve, atd., nám mohou připadat vcelku přijatelné, i když jde možná jen o stejně stereotypní formule, které nijak nesouvisí s realitou.

Životopisný nápis na Vedžahorresnetově soše, která je dnes obvykle datována do 3.–4. roku vlády Dareia I. (asi 520–519 př. Kr.), právem vzbudil značnou pozornost vědců už v 19. století. Stručnost a nejednoznačnost jeho vyjádření jsou vcelku typické pro egyptské prameny, kde se často opakují stereotypní formulace. Názory na Vedžahorresnetovu roli v bouřlivých

událostech, které zaznamenává, se proto u jednotlivých badatelů často liší a mohou být i zcela protikladné.

Podle starších názorů se Vedžahorresnet dopustil zcela vědomé zrady egyptského panovníka, k níž ho měly vést ryze osobní důvody, jako například ztráta významných a hlavně výnosných úřadů, které údajně zastávali jeho předkové. Tyto názory ale nemají sebemenší oporu v pramenech a zcela právem je ostře kritizoval už francouzský egyptolog G. Posener ve 30. letech 20. století. Často opakované tvrzení, že Vedžahorresnet jako jeden z velitelů egyptského vojska přeběhl na samém počátku rozhodujícího střetnutí v bitvě u Pelúsia na perskou stranu a údajně dokonce bez boje vydal útočnickům egyptské loďstvo, je rovněž naprosto nepodložené, i když se dostalo i do některých souborných dějin starého Předního Východu, zejména pokud je nepsali egyptologové. Britský egyptolog A. B. Lloyd dokonce nedávno označil biografický nápis na Vedžahorresnetově soše za „kolaborantovu závěť“, kterou se tento hodnostář snažil před dalšími generacemi očistit své jméno.

Socha ve vatikánském muzeu našťestí není jedinou památkou dodnes uchovávanou Vedžahorresnetovo jméno; do současné doby se jich objevilo hned několik. První z nich, která ale může být s tímto hodnostářem spojována jen velmi přibližně, je socha, kterou v Káhiře v letech 1828 nebo 1829 viděl zakladatel italské egyptologie Ippolito Rosellini. Texty, které opsal z této dnes nezvěstné památky, jsou téměř identické s některými pasážemi na Vedžahorresnetově soše ve Vatikánu, i když jeho jméno tu nikde není uvedeno. Nic bližšího se tedy o něm z této sochy nedozvíme.

Někdy kolem roku 1940 byl údajně v oblasti dávné Memfidy objeven malý zlomek další sochy s Vedžahorresnetovým jménem. Dva řádky, které se z textu dochovaly, ho uvádějí s titulem vrchní lékař, takže je téměř jisté, že jde o „našeho“ Vedžahorresneta – toto jméno (v překladu „Kěž prospívá Hor z Jižní svatyně“) je jinak poměrně běžné. Nápis kromě toho obsahuje výzvu ke kolemjdoucím, aby ve Vedžahorresnetově zájmu pronesli příslušnou náboženskou formuli, která mu měla zajistit blaženost na onom světě. Podobné výzvy se na sochách objevují poměrně často, zejména pokud byly nebo alespoň měly být vystaveny v některém z chrámů.

Mnohem více informací se dozvídáme z další sochy, vytesané rovněž ze žuly, kterou v roce 1955 objevila expedice Pennsylvánské univerzity při výzkumech v Mitrahíně, v místě bývalé egyptské metropole Mennoferu (řecky Memfidy). Špatně čitelný nápis, který se na této značně poškozené památce zachoval, obsahuje zmínku o tom, že byla vytvořena 177 let po Vedžahorresnetovi, kdy jistý blíže neznámý kněz Minirdis obnovil jeho sochu. Zcela určitě přitom šlo o našeho hodnostáře, proslulého díky (nebo navzdory?) své spolupráci s Peršany. Podle místa nálezů lze soudit, že tato socha původně stála v některé z malých svatyní sousedících s rozsáhlým

chrámovým komplexem hlavního místního boha Ptaha. Poněkud nejasná zmínka o 177 letech, která se objevuje v textu, vedla výkopce k domněnce, že zmíněná socha pochází z krátkého období druhé perské okupace Egypta (343–332 př. Kr.). Podle jejich názoru, byť explicitně neuvedeného, totiž socha hodnostáře, který tak otevřeně spolupracoval s věčnými nepřáteli své vlasti, nemohla vzniknout jindy. Podobnou domněnku ale nic nepotvrzuje.

Nápis na soše zcela mlčí o tom, zda předpokládaná původní Vedžahorresnetova socha byla zničena úmyslně, nebo zda pouze podlehla času. Neří příliš pravděpodobné, že by mohla být vědomě rozbita ještě před perským útokem, tedy před rokem 343 př. Kr. K něčemu podobnému mohlo dojít spíše v následující nepokojné době, kdy perští dobyvatelé zcela záměrně ničili starší egyptské památky, mezi nimi například proslulý zádušní chrám královny Hatšepsuty v dnešním Dér el-Bahrí. Dalším okamžikem, kdy mohla být Vedžahorresnetova socha zničena, je doba krátkodechého posledního protiperského vzepětí vedeného téměř neznámým králem Chababašem někdy mezi lety 340 a 335 př. Kr.

Pokud je některý z těchto předpokladů správný, mohla být Vedžahorresnetova socha obnovena až po příchodu Alexandra Makedonského do Egypta, tedy kolem roku 330 př. Kr., nebo i později. Za povšimnutí jistě stojí, že právě v této době sám Alexandr, ale později i někteří jeho nástupci, vraceli zpět do Egypta památky odvezené odtud za druhé perské nadvlády a obnovovali egyptské tradice a obřady. V tom případě, samozřejmě za předpokladu, že „177 let po Vedžahorresnetovi“ znamená 177 let po jeho smrti, by okamžik jeho úmrtí mohl spadat až do doby po roce 509 př. Kr., tedy do doby podstatně mladší, než se zatím soudilo. Skutečnost, že 177 let po Vedžahorresnetově smrti mohla být obnovena jeho socha, vedla některé vědce k závěru, že tento Egyptan snad byl mezi svými krajany uctíván jako jeden z velkých mudrců dávné minulosti, podobně jako v sousedním Izraeli proroci Ezra nebo Nehemijáš. Skutečností je, že podobné případy obnovování soch dávno zesnulých osob jsou sice v Egyptě doloženy, ale rozhodně jen velmi ojediněle.

Zcela nedávno byl objeven další, velmi překvapivý doklad Vedžahorresnetovy existence - jeho hrobka, kterou odkryla expedice Českého (dříve Československého) egyptologického ústavu Univerzity Karlovy v Abúsíru, asi 25 km jihozápadně od Káhiry. Hrobka, ležící na nízkém pahorku na jihozápadním okraji české archeologické koncese, byla prozkoumána mezi lety 1980 a 1993 a představuje zřejmě nejstarší památku v této části pohřebiště, kde se rozkládají stavby zhruba z poloviny 1. tisíciletí př. Kr. (Kromě Vedžahorresnetovy hrobky zde byla prozatím odkryta jen hrobka kněze jménem Iufaa, kterou proslavil objev neporušené a nevyhloupené pohřební komory v roce 1996; Iufaův sarkofág byl otevřen o dva roky později.) Vedžahorresnet byl tedy podle všeho zakladatelem samostatného

pohřebišťe s hroby z Pozdní doby – to by mohlo podporovat předpoklad o tom, že mu byla prokazována zvláštní úcta. Kromě pěti nebo šesti velkých hrobek tu lze na základě povrchového průzkumu očekávat ještě existenci nejméně 10–15 středních a menších staveb tohoto druhu, jde tedy o poměrně rozsáhlý a významný soubor.

Vedžahorresnetův pohřební komplex patří k charakteristickému typu hrobek, které jsou někdy označovány jako „sajsko-perské“, s pohřební komorou uloženou hluboko na dně obrovské šachty, jejíž ústí je na povrchu lemováno masivní ohradní zdí. Staveb tohoto typu je z Egypta známo zatím jen kolem dvaceti. Z tohoto počtu jich asi polovina zůstala nevyloupena, i když zloději se přinejmenším ve dvou dalších případech (včetně Iufaovy hrobky) neúspěšně pokoušeli do pohřební komory proniknout. Tento typ hrobek tak představuje vyvrcholení několikatisíciletého vývoje egyptské hrobové architektury, pokud jde o bezpečnost pohřbu. To bohužel neplatí o Vedžahorresnetově komplexu, do jehož pohřební komory se zloději dostali přinejmenším dvakrát, v pozdní antice a v rané islámské době, tedy asi v 5. a 9. století po Kr.

Navzdory tomu, že Vedžahorresnetova hrobka byla vyloupena, zachovala se zde řada nálezců vztahujících se k jeho životu a činnosti. Na nádherně zdobeném bazaltovém vnitřním sarkofágu, který zloději pouze poškodili, se dochovala řada jeho titulů. Asi nejzajímavější z nich je hodnost velitele žoldnéřů z oblasti zvané *Hau-nebu*, o které už jsme se zmínili. Na stěnách pohřební komory a na několika dochovaných vešebtech (nevelkých soškách služebníků, kteří měli za zemřelého pracovat na onom světě) se nejčastěji objevuje titul vrchního lékaře Horního a Dolního Egypta, který Vedžahorresnet získal teprve za perských vládců. Skutečnost, že Vedžahorresnetova hrobka nebyla dokončena, prázdný (byť lupiči otevřený) sarkofág, malé množství předmětů z původní pohřební výbavy, které zde bylo nalezeno, a několik dalších spíše nepřímých indicií vedly prof. M. Věrněra k domněnce, že tento hodnostář zde nebyl pohřben, resp. nebyl uložen v dosud odkryté pohřební komoře, a že tedy jeho stavba představuje pouze jakýsi kenotaf. Všechny tyto skutečnosti a indicie lze ale bez větších problémů vysvětlit i jinak, takže Vedžahorresnet byl zřejmě ve své hrobce skutečně pohřben, i když se zde nenašly žádné kosterní pozůstatky, které by mu bylo možné jednoznačně připsat.

Při zkoumání Vedžahorresnetova života a činnosti nám příliš nepomáhají poměrně běžné náboženské formule, dochované na stěnách jeho pohřební komory a na dvojitém sarkofágu. Podstatně užitečnější jsou z tohoto hlediska zakládací depozity, tvořené drobnými nádobkami z pálené hlíny a modely stavebních bloků z různých materiálů, které byly objeveny pod třemi nárožími ohradní zdi a v nichž je uvedeno jméno Ahmose II. Se stavbou Vedžahorresnetovy hrobky se tak zcela nepochybně začalo už za vlády tohoto panovníka. To potvrzují i démoticky psaná graffita, zběžně

načrtnutá černou nebo červenou barvou na bloky v ohradní zdi. V těchto obvykle poměrně krátkých nápisech je několikrát uveden rok vlády blíže neurčeného panovníka. Nejčastěji jde o 41. a 42. rok, a tak vysoká čísla mohla náležet právě jen Ahmosovi II., který vládl celých 45 let. Vedžahorresnet tedy začal stavět svou hrobku na samém konci vlády tohoto panovníka, pravděpodobně v době, kdy byl povýšen do nejvyšších hodností, které za 26. (sajské) dynastie zastával. Skutečností zůstává, že oba jeho nejdůležitější úřady, jak velitel královských lodí *kebenut*, tak velitel žoldníků z oblasti *Hau-nebu*, byly místně spojeny s Mennoferem (řec. Memfidou), kde se tehdy nacházela hlavní vojenská i námořní základna Egypta.

Ani Vedžahorresnetova hrobka ale nepřinesla rozhodující odpověď na klíčovou otázku, kdy a jakým způsobem se tento hodnostář dostal do nejbližšího okolí vládců, kteří se zmocnili jeho vlasti. Dochované doklady neobsahují ani sebemenší zmínku o tom, jak smýšlel ani jak se choval v rozhodující době těsně před perským útokem na Egypt a v jeho průběhu. Jeho jméno ani jeho činy se neobjevují ani u Hérodota, který se jinak obsáhle zmiňuje o perském tažení proti Egyptu a uvádí i řadu detailů z rozhodující bitvy u Pelúsi (dnešní Tell el-Faramá v severní části Suezské šíje). Vedžahorresnet tak jen těžko může být bez dalšího označován za zrádce. Na druhé straně ovšem nelze pochybovat o tom, že s novými vládci Egypta od jisté doby aktivně spolupracoval.

O vysvětlení důvodů a motivů Vedžahorresnetovy spolupráce s dobyvateli jeho vlasti se v minulosti pokusila řada vědců. Kromě nijak nedoložené osobní nenávisti vůči panovníkům 26. dynastie byly hledány i jiné důvody. Německý egyptolog W. Helck například navrhoval, že motivem Vedžahorresnetova chování mohla být snaha omezit moc kněžstva, jež výrazně vzrostla za sajských vládců a kterou Kambýsés značně zmenšil tím, že jejich příjmy rázně omezil přibližně na polovinu. Pro takové tvrzení ale nemáme sebemenší doklad, nemluvě o tom, že Vedžahorresnet sám zastával i kněžské úřady a svou zásluhu o obnovení kultu bohyně Neity v Sajích považoval za natolik důležitou, aby ji navždy připomínal nápis na jeho soše.

Vedžahorresnetova spolupráce s novými vládci je někdy odvozována od jeho předpokládaných kontaktů s perským panovníkem ještě v době před dobytím Egypta. Tato domněnka je založena na Hérodotově zprávě o přítomnosti nejmenovaného egyptského specialisty na oční choroby na Kambýsově dvoře, ale opět ji nelze nijak prokázat. Egyptští lékaři byli sice proslulí svými schopnostmi po celém Předním Východě, ale nic nedokazuje, že by sám Vedžahorresnet měl nějaké lékařské znalosti, a pokud ano, že by byl se zmíněným očním specialistou totožný.

Zcela nedávno se britský egyptolog A. B. Lloyd pokusil podat jiné vysvětlení spíše psychologického rázu. Podle něj byla změna ve Vedžahorres-

netově chování (od počátečního odporu typického pro Egypťany v době 26. dynastie až po jednoznačné přijetí a podporu) způsobena Kambýsovou ochotou přijmout roli ideálního egyptského panovníka se všemi jeho atributy, a stát se tak základním prostředkem pro zachování kontinuity světového řádu v tradičním egyptském pohledu. Jak E. Otto zcela případně poznamenal už před zhruba 50 lety, pro tradiční egyptskou ideologii byla nakonec přijatelnější vláda cizince než bezvládní. Tato ochota byla formálně vyjádřena tím, že Kambýsés (a po něm i Dareios I.) přijali dlouhou tradici posvěcené titulatury egyptských panovníků, které pro ně Vedžahorresnet sestavil. Podle tohoto vysvětlení, které lze bezpochyby přijmout, tak Vedžahorresnetův postoj představoval pouze snahu zachovat alespoň zdání zvláštního postavení Egypta vůči cizí nadvládě. Za zmínku stojí i to, že Vedžahorresnetova spolupráce s dobyvateli nebyla pro jeho krajany tak výjimečná, jak by se na první pohled zdálo. Zejména z prvních desetiletí perské nadvlády v Egyptě (za Dareia I. a Xerxa) známe několik vysokých egyptských hodnostářů, kteří zastávali poměrně vysoké funkce v místní správě. Pro perské vládcy bylo ostatně typické, že podle možnosti přejímali místní administrativu, jinými slovy ponechávali nižší úředníky v podmaněných zemích v jejich úřadech, samozřejmě jen za předpokladu, že se obyvatelé podrobených zemí nebouřili a řádně platili daně. Víceméně stejný model správy pak převzali i další cizinci vládoucí Egyptu – Ptolemaiovci a římscí císařové.

Posouzení Vedžahorresnetovy činnosti se opírá jen o údaje, které on sám uvádí, a je tedy bezesporu značně subjektivní. Podle toho, co o něm víme, sloužila jeho spolupráce s novými pány země především egyptským národním zájmům, ať už šlo o přizpůsobení perských vládců do role tradičních egyptských panovníků, vyhnání nežádoucích cizinců z Neitina chrámu v Sajích, zajištění hmotné podpory pro tento chrám od nových vládců, a především snad uspořádání osobní Kambýsovy návštěvy v tomto chrámu, při níž měl tento panovník prokázat bohyni nejvyšší poctu. Podobný charakter bezpochyby mělo i obnovení činnosti „Domu života“, instituce, která měla mimořádný, ne-li přímo klíčový význam pro výchovu nových generací egyptských kněží. Kromě Vedžahorresnetových slov sice nemáme žádný důkaz o tom, že k tomu skutečně došlo, ale jeho socha byla zřejmě vystavena v chrámu, takže by jen stěží mohla zmiňovat události, které se vůbec nestaly, byť jde o líčení upravené a velmi pravděpodobně i přikrášlené.

Z tohoto pohledu lze tedy Vedžahorresnetovu činnost označit spíše za pragmatické a realistické chování toho, kdo se smířil s nastalou situací a v rámci možného se snažil získat něco nejen pro sebe, ale i pro své nejbližší a v širším smyslu i pro svou zemi a její lid. Pro podobné chování lze ostatně nalézt dostatek dokladů i v pozdějších dějinách, včetně českých; hodnocení ať si učiní každý čtenář sám.

Literatura

Bareš, Ladislav

1999 *The Shaft Tomb of Udjaborresnet at Abusir. (With a chapter on pottery by Květa Smoláriková and an appendix by Eugen Strouhal)* (s českým shrnutím), Praha: Karolinum

Vachala, Břetislav

1989 „Životopis vrchního lékaře Udžehorresneta“, *Nový Orient* 44, s. 248-250

Verner, Miroslav

1994 *Ztracené pyramidy; zapomenutí faraoni. Abúsír*, Praha: Academia, s. 195-208

Verner, Miroslav

2002 *Abusir - Realm of Osiris*, Cairo: The American University in Cairo Press, s. 177-191